

INDEX PARTIUM

	<u>Págs.</u>
Praefatio	1

INTRODUCTIO IN UNIVERSAM PHILOSOPHIAM

1. Philosophiae definitio. — 2. Philosophiae divisio. — 3. Philosophiae aristotelico-thomistica.

LOGICA

Prolegomena	13
4. Logicae notio. — 5. Logicae divisio.	

PARS I

LOGICA FORMALIS

CAPUT I. DE SIMPLICI APPREHENSIONE

§ 1. De simplici apprehensione et de conceptu in genere	16
6. Simplicis apprehensionis notio. — 7. Conceptus notio. — 8. Conceptus notae. — 9. Conceptus formalis est signum formale rei. — 10. Comprehensio, extensio conceptus. — 11. Varia conceptus nomina.	
§ 2. De divisione conceptuum	19
12. Divisio conceptuum in genere. — 13. Divisio ratione extensionis. — 14. Divisio ratione comprehensionis. — 15. Divisio ratione perfectionis. — 16. Divisio ratione originis et finis.	
§ 3. De habitudine conceptuum ad invicem	24
17. Diversitas et conexio conceptuum. — 18. Oppositio conceptuum.	
§ 4. De externa conceptus expressione seu de termino orali	26
19. Termini oralis notio. — 20. Termini divisio.	
§ 5. De termino enuntiativo et syllogistico	29
21. Termini enuntiativi notio. — 22. Termini enuntiativi divisio. — 23. Termini syllogistici notio.	
§ 6. De nomine et verbo	31
24. Definitio nominis. — 25. Definitio verbi.	

CAPUT II. DE IUDICIO

§ 1. De ipso iudicio	33
26. Iudicii notio. — 27. Iudicii proprietas.	
§ 2. De orali expressione iudicii seu de oratione	36
28. Orationis notio. — 29. Orationis divisio.	
§ 3. De modis sciendi	38
30. Notio modi sciendi. — 31. Divisio modorum sciendi.	
§ 4. De definitione	39
32. Definitionis notio. — 33. Divisio definitionis. — 34. Leges definitionis. — 35. Quae possint definiri.	
§ 5. De divisione	42
36. Notio divisionis. — 37. Partitio divisionis. — 38. Leges divisionis.	
§ 6. De enuntiatione seu propositione	44
39. Enuntiationis notio. — 40. Propositionis divisio.	
§ 7. De propositionibus modalibus	49
41. Notio propositionis modalis. — 42. Divisio propositionis modalis.	
§ 8. De proprietatibus partium propositionis	51
43. Proprietates propositionis. — 44. Suppositionis notio. — 45. Suppositionis divisio. — 46. Ampliatio, restrictio, alienatio, diminutio, appellatio.	
§ 9. De proprietatibus, quae sequuntur totam propositionem	55
47. Oppositionis notio et divisio. — 48. Maxima omnium est oppositio contradictoria. — 49. Oppositio in modalibus et hypotheticis. — 50. De aequipollentia propositionum. — 51. De conversione propositionum.	

CAPUT III. DE RATIOCINIO

§ 1. De ratiocinio et argumentatione	61
52. Ratiocinii notio. — 53. Argumentationis notio. — 54. Leges ratiocinii et argumentationis. — 55. Divisio ratiocinii et argumentationis.	
§ 2. De syllogismo categorico	64
56. Syllogismi categorici notio. — 57. Principia syllogismi categorici. — 58. Leges syllogismi.	
§ 3. De figuris et modis syllogismi categorici	68
59. Figurae syllogismi. — 60. Modi syllogismi. — 61. Principia et leges singularum figurarum. — 62. Singularum figurarum praesentia. — 63. De reductione modorum.	
§ 4. De divisione syllogismi categorici	73
64. Quomodo divisio instituatur. — 65. Syllogismus completus et enthymema. — 66. Syllogismus rectus et obliquus; affirmativus et negativus. — 67. Syllogismus simplex et compositus. — 68. Syllogismus absolutus et modalis. — 69. Syllogismus apodicticus, probabilis, erroneus.	

	<u>Págs.</u>
§ 5. De syllogismo expositorio	76
70. Syllogismi expositorii definitio. — 71. Syllogismi expositorii figuræ et modi.	
§ 6. De syllogismo hypothetico	77
72. Syllogismi hypothetici notio. — 73. Syllogismi hypothetici divisio. — 74. Dilemma.	
§ 7. De inductione	80
75. Inductionis notio. — 76. Inductionis medium et principium speciale. — 77. Inductionis divisio. — 78. Inductionis ultimum fun- damentum. — 79. Analogia, exemplum.	
§ 8. De sophismatis	84
80. Sophismatis notio. — 81. Fallaciae in dictione. — 82. Fallaciae extra dictionem.	
§ 9. De disputatione scholastica	86
83. Quid sit. — 84. Munus defendentis. — 85. Munus arguentis. Schema disputationis scholasticae	87

PARS II

LOGICA MATERIALIS

CAPUT I. LOGICA PROOEMIALIS

Quaestio I. An sit Logica	89
Thesis 1. Logica simpliciter est necessaria ad quamcumque scientiam in statu perfecto, non vero ad scientiam in statu imperfecto....	89
86. Status quaestionis. — 87. Probatur thesis. — 88. Corollarium. — 89. Scholia. — 90. Obicitur.	
Quaestio II. Quid sit Logica	92
§ 1. An Logica sit scientia	92
Thesis 2. Logica est scientia, quae simul est ars liberalis.....	92
91. St. qu. — 92. Prob. th. — 93. Schol. — 94. Obi.	
§ 2. Quodnam sit obiectum formale Logicae	95
Thesis 3. Obiectum formale Logicae est ens rationis, quod est relatio rationis, quae in ordinatione conceptuum obiectivorum consistit..	95
95. St. qu. — 96. Prob. th. — 97. Coroll. — 98. Schol. — 99. Obi.	
§ 3. Utrum Logica sit scientia speculativa an practica	97
Thesis 4. Logica non est scientia simul speculativa et practica, sed speculativa tantum	97
100. St. qu. — 101. Prob. th. — 102. Coroll. — 103. Schol. — 104. Obi.	
§ 4. Logica utens sitne habitus distinctus a Logica docente	101
Thesis 5. Logica utens non est habitus distinctus a Logica docente.	101
105. St. qu. — 106. Prob. th. — 107. Schol. — 108. Coroll. — 109. Obi.	
Quaestio III. De obiecto formali Logicae seu de ente rationis logico..	102
110. Quid sit ens rationis et quotuplex sit. — 111. Per quam po-	

tentiam et per quos actus fiant entia rationis. — 112. Quid sit ens rationis logicum et quotuplex sit. — 113. Divisio Logicae materialis.

CAPUT II. LOGICA PRAEDICAMENTALIS

Quaestio I. De universali	108
§ 1. De universali secundum se	108
Thesis 6. Insunt in mente nostra conceptus vere universales, quibus a parte rei respondet natura his conceptibus expressa. Nihilominus haec natura, ut a parte rei existit, non est universalis, sed singularis. 114. St. qu. — 115. Prob. th. — 116. Coroll. — 117. Schol. — 118. Obi.	108
Thesis 7. Gradus metaphysici in eodem individuo non distinguuntur realiter neque actualiter formaliter ex natura rei. Datur tamen inter eos praecisio obiectiva; ideo distinguuntur virtualiter. 114	114
119. St. qu. — 120. Prob. th. — 121. Schol. — 122. Obi.	
Thesis 8. Naturae secundum se convenit unitas formalis negativa tantum, i. e. negatio divisionis per principia formalia; ideo secundum se est negative communis tantum, natura autem prout est in singularibus et prout est in intellectu habet unitatem positivam: in singularibus unitatem singularitatis, in intellectu autem universalitatis. 119	119
123. St. qu. — 124. Prov. th. — 125. Schol. — 126. Obi.	
Thesis 9. Aptitudo seu non-repugnantia ad essendum in multis, quae est fundamentum proximum intentionis universalitatis, non invenitur in natura secundum se neque in natura ut contracta in individuo, sed in natura abstracta tantum et praecisa per intellectum. 123	123
128. St. qu. — 128. Prob. th. — 129. Schol. — 130. Obi.	
§ 2. De causa universalis	125
Thesis 10. Universale metaphysicum fit per actum absolutum abstractentem naturam ab inferioribus tam abstractione negativa quam positiva; ex qua abstractione conveniunt naturae, etiam antequam sit universale logicum, unitas praecisionis et aptitudo ad essendum in multis, quae sunt fundamentum proximum relationis universalitatis. Universale autem logicum fit per actum comparativum, non per modum compositionis seu inclusionis actualis in inferioribus, sed per modum inclusionis aptitudinalis seu simplicis apprehensionis, qua cognoscitur natura cum ordine et respectu ad inferiora. 125	125
131. St. qu. — 132. Prob. th. — 133. Schol. — 134. Obi.	
§ 3. De praedicatione universalis	130
135. Sitne natura, cum actu praedicatur de singularibus, adhuc universalis. — 136. Quid sit praedicatio formaliter et fundamentaliter sumpta. — 137. Quotuplex sit praedicatio. — 138. Quomodo habeatur identitas materialis in praedicatione formali, cum praedicatur universale de inferioribus suis. — 139. Quomodo praeddicetur totum accidentale de sibi subordinatis.	
Quaestio II. De praedicabilibus	133
§ 1. De divisione universalis in quinque praedicabilia	133

140. Quodnam sit divisum huius divisionis. — 141. Tum universale logicum tum metaphysicum dividitur in quinque praedicabilia. — 142. Divisio universalis in quinque praedicabilia est adaequata. — 143. Divisio universalis in quinque universalia seu praedicabilia est univoca. — 144. Divisio universalis in quinque praedicabilia est per modum generis in species.	
§ 2. De genere	134
145. Genus definitur. — 146. Quid sit definitum generis. — 147. Quomodo genus sit totum potentiale et pars potentialis. — 148. Quae sint naturae capaces generis.	
§ 3. De specie	136
149. Diversa acceptio speciei. — 150. Definitio speciei. — 151. Potest esse species revera subicibilis tantum, non praedicabilis de multis, sed de uno tantum individuo.	
§ 4. De individuo	138
152. Triplex individui consideratio. — 153. Definitiones individui. — 154. Quid sit individuum vagum.	
§ 5. De differentia	140
155. Diversa differentiae acceptio. — 156. Differentiae divisio. — 157. Divisio differentiae in propriissimam, propriam, communem est analoga. — 158. Definitio differentiae.	
§ 6. De ordinatione generum et specierum	142
159. Arbor Porphyrii. — 160. Ulterior arboris Porphyrianae evolutio.	
§ 7. De proprio	144
161. Diversae proprii acceptiones. — 162. Definitur proprium simpliciter.	
§ 8. De accidente	145
163. Diversae accidentis acceptiones. — 164. Definitur accidens.	
Quaestio III. De praedicamentis	147

Articulus I. De antepraedicamentis

§ 1. De antepraedicamentis in genere	147
165. Quid sint antepraedicamenta. — 166. Antepraedicamentorum ratio.	
§ 2. De univocis et aequivocis seu analogis in specie	149
167. Divisio. — 168. Definitiones. — 169. Coroll. — 170. Schol.	

Articulus II. De praedicamentis in genere

§ 1. De divisione universalis in decem praedicamenta	153
171. Quid sit praedicamentum. — 172. Quotuplex sit praedicamentum. — 173. Quid ponatur in praedicamento.	
§ 2. De ente praedicamentali	156
Thesis 11. Ens ad decem praedicamenta non est univocum, sed analogum analogia proportionalitatis propriae	156
174. St. qu. — 175. Prob. th. — 176. Coroll. — 177. Schol. — 178. Obi.	

Articulus III. De praedicamentis in specie

§ 1. De substantia et accidente praedicamentali	161
179. Definitio substantiae. — 180. Divisio substantiae. — 181. Proprietates substantiae. — 182. Definitio accidentis praedicamentalis.	
§ 2. De quantitate praedicamentali	165
183. Definitio quantitatis. — 184. Divisio quantitatis. — 185. Adnotationes ad ordinationem praedicamenti quantitatis. — 186. Proprietates quantitatis.	
§ 3. De qualitate praedicamentali	168
187. Definitio qualitatis. — 188. Divisio essentialis qualitatis. — 189. Proprietates qualitatis.	
§ 4. De relatione praedicamentali	174
190. Definitio relationis. — 191. Divisio relationis. — 192. Proprietates relationis.	
§ 5. De actione et passione praedicamentali	180
193. Definitiones actionis et passionis. — 194. Divisio essentialis seu ordinatio praedicamenti actionis.	
§ 6. De «ubi» et situ praedicamentali	182
195. Definitio «ubi» praedicamentalis. — 196. Divisio «ubi». — 197. Definitio situs. — 198. Divisio situs.	
§ 7. De «quando» praedicamentali	183
199. Definitio. — 200. Divisio.	
§ 8. De habitu praedicamentali	184
201. Definitio habitus. — 202. Divisio habitus.	

Articulus IV. De postpraedicamentis

§ 1. De postpraedicamentis in genere	185
203. Definitio postpraedicamentorum. — 204. Divisio postpraedicamentorum.	
§ 2. De postpraedicamentis, quae relationem praedicamentorum ad invicem exprimunt	185
205. Oppositio. — 206. Prioritas et simultas. — 207. Habere.	
§ 3. De postpraedicamento motus	186
208. Quid sit postpraedicamentum motus. — 209. Quotuplex sit motus.	

CAPUT III. LOGICA DEMONSTRATIVA

Quaestio I. De demonstratione in genere	188
210. Quid sit demonstratio. — 211. Quotuplex sit demonstratio. — 212. Demonstratio propter quid est ex praemissis de omni et per se. — 213. Demonstratio propter quid perfectissima est ex praemissis «secundum quod ipsum».	
Quaestio II. De praecognitis ad demonstrationem	193

	<u>Págs.</u>
Thesis 12. Ut conclusio rite causari valeat per demonstrationem propter quid, de praemissis praecognoscendum est, quod sunt, i. e. quod verae sunt; de subiecto, quod est et quid est; de praedicato, quid est seu quid nomen significat	193
214. St. qu. — 215. Prob. th. — 216. Schol. — 217. Obi.	
Quaestio III. De principiis demonstrativis	195
Thesis 13. Quaedam sunt principia per se nota omnibus	195
218. St. qu. — 219. Prob. th. — 220. Coroll. — 221. Schol. — 222. Obi.	
Quaestio IV. De effectu demonstrationis seu de scientia	202
§ 1. De scientia in genere	202
223. Quid sit scientia. — 224. Quotuplex sit scientia. — 225. Scientia propter quid. — 226. De singularibus non est scientia. — 227. Scientia practica.	
§ 2. De subalternatione scientiarum	206
228. Quotuplex sit scientiarum subalternatio. — 229. Scientia subalternata (proprie et simpliciter ratione principiorum), quae continuatur, et ea, quae non continuatur cum subalternante, sintne idem habitus specificus.	
§ 3. De scientiarum distinctione et specificatione	208
Thesis 14. Scientiarum speculativarum distinctio generica secundum suprema genera sumitur ex diversis modis abstrahendi a materia, specifica vero secundum speciem atomam ex diversis obiectis formalibus eundem modum abstractionis habentibus	208
230. St. qu. — 231. Prob. th. — 232. Coroll. — 233. Schol. — 234. Obi.	

PHILOSOPHIA NATURALIS

Prolegomena	217
235. Quid sit Philosophia naturalis. — 236. Philosophiae naturalis habitudo ad scientias physicas experimentales. — 237. Philosophiae naturalis divisio.	

A. PHILOSOPHIA NATURALIS GENERALIS

CAPUT I. QUID SIT ENS MOBILE

Quaestio I. Sitne ens mobile unum tantum an multiplex, seu de distinctione entis mobilis	221
Thesis 1. In mundo physico multiplex est distinctio substantiarum tum numerica tum generica et specifica	221
238. St. qu. — 239. Prob. th. — 240. Schol. — 241. Obi.	
Quaestio II. Quomodo intrinsecus sit constitutum ens mobile seu de principiis entis mobilis	224

	Págs.
§ 1. De principiis in communi	224
242. Quid sit principium, et quotuplex sit. — 243. Principiorum physicorum definitio.	
§ 2. Quae sint principia entis mobilis	225
Thesis 2. Atomismus philosophicus, sive mechanicus sive dynamicus, non tantum quatenus ad omnia mundi phaenomena extenditur, sed etiam quatenus ad sola mineralia applicatur, est falsus.....	225
244. St. qu. — 245. Prob. th. — 246. Coroll. — 247. Schol. — 248. Obi.	
Thesis 3. Dynamismus est falsus.....	229
249. St. qu. — 250. Prob. th. — 251. Coroll. — 252. Obi.	
Thesis 4. Prima principia, realiter inter se distincta, quae intrinsecus essentiam corporis constituunt, seu principia intrinseca physica compositionis sunt materia prima et forma substantialis; principia vero generationis sunt materia et forma et privatio.....	231
253. St. qu. — 254. Prob. th. — 255. Coroll. — 256. Schol. — 257. Obi.	
Thesis 5. Materia prima est pura potentia, forma vero substantialis est actus substantialis primus	240
258. St. qu. — 259. Prob. th. — 260. Coroll. — 261. Schol. — 262. Obi.	
§ 3. Quomodo uniantur principia seu materia et forma ad constituendum ens mobile completum	245
Thesis 6. Materia et forma non mediante aliquo modo, sed immediate seipsis uniantur formaliter, inquantum subsunt actioni unienti, a causa efficiente profectae.	245
263. St. qu. — 264. Prob. th. — 265. Schol. — 266. Obi.	
§ 4. De principiis entis mobilis, inquantum sunt principia motus et quietis, seu de natura et de iis, quae opponuntur naturae, i. e. de arte et de violento	247
267. Multiplex acceptio naturae. — 268. Naturae definitio. — 269. Quibus conveniat ratio naturae. — 270. Natura essentialiter differt ab arte. — 271. Motus naturalis microstructurae.	
Quaestio III. De distinctione entis mobilis a quantitate	250
Thesis 7. Essentia corporis a quantitate eius distinguitur realiter. Ipsa autem substantia corporea, antecederet ad quantitatem, non habet extensionem aliquam entitativam, sed est entitas integraliter simplex, radicaliter tantum exigens partes. Sub quantitate tamen obtinere partes substantiales integrales, quae ut partes substan- tiales formaliter constituuntur a substantia tamquam a causa for- mali, ut partes integrales autem a quantitate.	
272. St. qu. — 273. Prob. th. — 274. Coroll. — 274. Schol. — 276. Obi.	

CAPUT II. QUALE SIT ENS MOBILE, SEU DE PROPRIETATE
ENTIS MOBILIS, QUAE EST MOTUS

Quaestio I. De motu et actione et passione	255
---	-----

	<u>Págs.</u>
§ 1. Quid sit motus	255
277. Duplex acceptio motus. — 278. Quotuplex sit mutatio. — 279. Definitio motus. — 280. Quomodo motus successivus distin- guatur a subiecto mobili et a terminis motus.	
§ 2. De actione et passione earumque habitudine ad motum	258
281. Divisio actionis in transeuntem et immanentem. — 282. De natura actionis transeuntis. — 283. De natura passionis. — 284. De relationibus inter agens et passum.	
§ 3. De motu successivo	261
285. Quid sit motus successivus. — 286. Quomodo motus fiat successivus. — 287. Coroll.	
§ 4. De distinctione et contrarietate motus	262
288. Distinctio generica et specifica motus. — 289. Coroll. — 290. Ad quae praedicamenta per se detur motus. — 291. Ad quae praed- dicamenta detur per se motus successivus. — 292. Unde sumatur unitas numerica motus. — 293. Contrarietas motus sumitur ex op- positione terminorum, ad quos tendit. — 294. Idem mobile secundum diversas partes potest affici motibus contrariis. — 295. Idem mo- bile etiam secundum eandem partem potest per accidens moveri motibus localibus contrariis. — 296. Idem mobile non potest per se affici motibus contrariis secundum idem.	
Quaestio II. De mensura motus seu de tempore	265
§ 1. Quid sit duratio et tempus	265
297. Quid sit duratio. — 298. Quotuplex sit duratio. — 299. Quid sit tempus (continuum), et quotuplex sit. — 300. Quomodo oriatur conceptus temporis ut mensurae. — 301. Quae mensurentur tempore.	
§ 2. Quomodo motus et tempus sint praesentia et existentia	268
Thesis. 8. Motus et tempus non sunt praesentia et existentia ratione partis, sed solum ratione indivisibilium suorum	268
302. St. qu. — 303. Prob. th. — 304. Coroll. — 305. Schol. — 306. Obi.	
§ 3. De modo incipiendi et desinendi rerum	271
307. Termini durationis sunt indivisibiles. — 308. Instans intrin- secum et extrinsecum. — 309. Entia successiva (motus, tempus) incipiunt et desinunt per instans extrinsecum.	
Quaestio III. De mensura mobilis seu de loco	272
§ 1. Quid sit locus et praesentia in loco	272
310. Quid sit spatium. — 311. Quid sit locus. — 312. Quid sit «ubi» latissime sumptum, et quotuplex sit. — 313. Quid sit «ubi» praedica- mentale. — 314. Quid sit situs, et quomodo se habeat ad «ubi».	
§ 2. De habitudine quantitatis ad ubi et situm	275
Thesis 9. Effectus formalis primarius quantitatis seu eius ratio for- malio est ordo partium in toto, effectus formalis secundarius est ubi et situs seu ordo partium in loco. Hic effectus secundarius di- stinctus est realiter et separabilis a primario	275
315. St. qu. — 316. Prob. th. — 317. Coroll. — 318. Schol. — 319. Obi.	

	<u>Págs.</u>
Thesis 10. Corpora sunt impenetrabilia naturaliter; at non apparet repugnantia, quominus praeternaturaliter inter se compenetrentur.	279
320. St. qu. — 321. Prob. th. — 322. Coroll. — 323. Schol. — 324. Obi.	
Thesis 11. Multilocatio absolute repugnat	282
325. St. qu. — 326. Prob. th. — 327. Schol. — 328. Obi.	
Quaestio IV. De divisione motus et continui per partes.	285
Thesis 12. Continuum non constat solis indivisibilibus tamquam ultimis elementis.	285
329. St. qu. — 330. Prob. th. — 331. Obi.	
Thesis 13. In omni continuo sunt partes in actu, realiter quidem positione distinctae, non autem ipsius constitutivae; hae partes entia non sunt nisi in potentia	286
332. St. qu. — 333. Prob. th. — 334. Coroll. — 335. Schol. — 336. Obi.	
Thesis 14. In continuo dantur indivisibilia actu, non tantum terminantia, sed etiam continuantia, quae tamquam positivae realitates a partibus distinguuntur realiter	289
337. St. qu. — 338. Prob. th. — 339. Coroll. — 340. Schol. — 341. Obi.	
Quaestio V. De conditionibus ad movendum requisitis.	291
§ 1. De conditionibus ad movendum requisitis in genere	291
342. Conditiones ad quemcumque motum requisitae. — 343. Conditiio specialis requisita in corporibus ad alterandum et ad movendum localiter alia corpora mechanice, i. e. mediante impulsu ab extrinseco in se recepto. — 344. Actio et reactio. — 345. Resistentia.	
§ 2. De actione in distans	293
Thesis 15. Actio in distans absolute repugnat.	293
346. St. qu. — 347. Prob. th. — 348. Coroll. — 349. Schol. — 350. Obi.	

B. PHILOSOPHIA NATURALIS SPECIALIS

PARS I

DE CAELO ET DE MUNDO SEU DE ENTE MOBILI MOTU LOCALI

CAPUT I. DE IPSO MOTU LOCALI

351. Quid sit motus localis, et quotuplex sit. — 352. Quomodo efficiatur motus localis. — 353. Resistentia vincenda in corporibus movendis localiter. — 354. Motus localis ceteris motibus supponitur. — 355. Theoria relativitatis Einsteiniana.

CAPUT II. DE ENERGIA ET ENTROPIA MUNDI SEU DE ACTIVITATE CORPORUM MECHANICE CONSIDERAT

356. Notio energiae. — 357. Aequivalentia energiarum. — 358. Principium conservationis energiae. — 359. Lex entropiae. — 360. Massa et energia.

CAPUT III. DE COSMOGONIA SEU DE FORMATIONE MUNDI
PER MOTUM LOCALEM

Thesis 16. Cosmogonia per viam evolutionis summa probabilitate gaudet; nulla tamen evolutio cosmogonica potest rationabiliter defendi, nisi quae admittit in nebula primitiva statum ab initio inditum tensionis teleologicae maxime artificiosae 303
361. St. qu. — 362. Prob. th. — 363. Coroll. — 364. Obi.

CAPUT IV. DE LIMITATIONE MUNDI

Thesis 17. Mundus intrinsecus in se est undequaque finitus..... 306
365. St. qu. — 366. Prob. th. — 367. Schol. — 368. Obi.
Thesis 18. Mundus ex natura sua in aeternum durabit; neque absolute repugnat mundum ab aeterno exstitisse. Processus vero mundanus, qui in activitate corporum ad invicem consistit, non potest in aeternum durare neque ab aeterno esse..... 309
369. St. qu. — 370. Prob. th. — 371. Coroll. — 372. Schol. — 373. Obi.

PARS II

DE GENERATIONE ET CORRUPTIONE
SEU DE ENTE MOBILI MOTU ALTERATIONIS

CAPUT I. DE IPSA GENERATIONE ET CORRUPTIONE

§ 1. Quid sit generatio, et quotuplex sit 313
374. Quid sit generatio. — 375. Quotuplex sit generatio. — 376. Quomodo contingat processus generationis substantialis. — 377. Generatio est actio realiter distincta ab alteratione.
§ 2. De termino generationis 315
378. Terminus generationis quadruplex. — 379. Terminus generationis in generatione hominis. — 380. Terminus corruptionis.
§ 3. De processu generationis, prout est resolutio usque ad materiam primam 316
Thesis 19. In generatione substantiali, cum corruptione veteris substantiae producitur nova, fit resolutio usque ad materiam primam, nulla remanente forma neque substantiali neque accidentali..... 316
381. St. qu. — 382. Prob. th. — 383. Coroll. — 384. Schol. — 385. Obi.
§ 4. De generatione individui seu de principio individuationis 319
Thesis 20. Principium individuationis substantiarum corporearum est materia signata quantitate, i. e. materia conotans quantitatem interminatam..... 319
386. St. qu. — 387. Prob. th. — 388. Coroll. — 389. Schol. — 390. Obi.

CAPUT II. DE ALTERATIONE

- § 1. Quid sit, alteratio et quotuplex sit** 328
 391. Quid sit alteratio. — 392. Quomodo qualitas, cum essentiam simplicem habeat consistentem in indivisibili, possit terminare motum successivum et continuum alterationis. — 393. Quotuplex sit alteratio. — 394. Alteratio strictissime sumpta non est nisi ad tertiam speciem qualitatis per se primo.
- § 2. De intensione et remissione** 330
 Thesis 21. Qualitatum intensio non fit productione novae qualitatis destruendis priorem productionem neque per additionem partialium qualitatum neque per novam vim informandi, sed per eusdem formae perfectionem communicationem et unionem cum subiecto. 330
 395. St. qu. — 396. Prob. th. — 397. Coroll. — 398. Schol. — 399. Obi.
- § 3. De condensatione et rarefactione seu de intensione et remissione densitatis et raritatis** 334
 Thesis 22. Rarum et densum non constituuntur per additionem et diminutionem quantitatis: neque per intervalla inter atomos interiecta, sive haec dicantur vacua sive repleta, neque per maiorem et minorem ubicationem seu explicationem quantitatis quoad locum, sed per maiorem vel minorem explicationem quantitatis quoad se. 334
 400. St. qu. — 401. Prob. th. — 402. Coroll. — 403. Schol. — 404. Obi.
- § 4. De mixtione seu de alteratione in processu chimico** 338
 Thesis 23. In mixtione perfecta elementa non manent actu neque formaliter eminenter, sed virtualiter, inquantum manent qualitates chimicae propriae elementorum, formaliter quidem, sed remissae et temperatae 338
 405. St. qu. — 406. Prob. th. — 407. Coroll. — 408. Schol. — 409. Obi.

PARS III

DE ANIMA SEU DE ENTE MOBILI MOTU AUGMENTATIONIS

LIBER I. DE ANIMA IN COMMUNI

CAPUT I. DE ESSENTIA ANIMAE

- § 1. De notione vitae** 345
 410. Quid sit vita. — 411. Quotuplex sit vita. — 412. Vita est conceptus analogus. — 413. In vivente creato necesse est distinguere partem moventem et motam. — 414. Ergo corpus vivens est corpus organicum. — 415. Qualis sit organisatio viventis.
- § 2. De definitionibus animae** 349
 416. Duplex Aristotelis definitio animae. — 417. Explicatur prima definitio. — 418. Explicatur altera definitio.

	<u>Págs.</u>
§ 3. De divisione animae et de modis vivendi	350
Thesis 24. Tres sunt animae: vegetativa, sensitiva, intellectiva; quinque genera potentiarum: vegetativum, sensitivum, intellectivum, appetitivum, locomotivum; quattuor modi vivendi: vegetativus, sensitivus, locomotivus, intellectivus.	350
419. St. qu. — 420. Prob. th. — 421. Schol.	

CAPUT II. DE PROPRIETATIBUS ANIMAE

§ 1. De divisibilitate animae	354
Thesis 25. Anima animalium perfectorum est inextensa et indivisibilis, anima vero plantarum et animalium imperfectorum est extensa et divisibilis	354
422. St. qu. — 423. Prob. th. — 424. Coroll. — 425. Schol. — 426. Obi.	
§ 2. De potentiis animae in genere	358
Thesis 26. Potentiae animae ab ipsa anima distinguuntur realiter..	358
427. St. qu. — 428. Prob. th. — 429. Coroll. — 430. Schol. — 431. Obi.	
Thesis 27. Potentiae animae specificantur ab actibus et obiectis, ad quae essentialiter ordinantur: ab actibus immediate, ab obiectis mediate	362
432. St. qu. — 433. Prob. th. — 434. Schol. — 435. Obi.	

LIBER II. DE ANIMA IN SPECIE

SECTIO I. DE ANIMA VEGETATIVA

CAPUT I. DE ANIMA VEGETATIVA SECUNDUM SE

§ 1. De existentia animae vegetativae	364
Thesis 28. Planta non est aggregatum ex substantiis non viventibus, sed est substantia una vivens vita vegetativa seu informata anima vegetativa	364
436. St. qu. — 437. Prob. th. — 438. Coroll. — 439. Schol. — 440. Obi.	
§ 2. De natura animae vegetativae	369
441. Quid sit anima vegetativa, et quae sint eius functiones. — 442. Quid sit nutritio, et quomodo fiat. — 443. Quid sit augmentatio, et quomodo fiat. — 444. Quae partes ad substantiam viventis pertineant seu informentur ab anima. — 445. Quomodo differant nutritio et augmentatio. — 446. Nutritio et augmentatio sunt mutationes successivae et continuuae. — 447. Quomodo sub iugi materiae mutatione, qualem expostulant nutritio et augmentatio, maneat idem numero vivens. — 448. Quid sit generatio viventis. — 449. Quotuplex sit generatio viventis.	

CAPUT II. DE POTENTIIS ANIMAE VEGETATIVAE

Thesis 29. Praeter animam et vires naturales in substantia vivente vita vegetativa admittendae sunt potentiae animae vegetativae speciales: nutritiva, augmentativa, generativa	374
450. St. qu. — 451. Prob. th. — 452. Schol. — 453. Obi.	

SECTIO II. DE ANIMA SENSITIVA

CAPUT I. DE ANIMA SENSITIVA SECUNDUM SE

Thesis 30. In animalibus omnibus inest anima sensitiva, quae unitur corpori ut forma substantialis	378
454. St. qu. — 455. Prob. th. — 456. Coroll. — 457. Schol. — 458. Obi.	
Thesis 31. Anima bruti non est per se subsistens	381
459. St. qu. — 460. Prob. th. — 461. Schol. — 462. Obi.	

CAPUT II. DE POTENTIIS ANIMAE SENSITIVAE

Quaestio I. De cognitione in genere	383
§ 1. De radice et de ratione formali cognitionis	383
Thesis 32. Radix cognitionis est immaterialitas	383
463. St. qu. — 464. Prob. th. — 465. Coroll. — 466. Schol. — 467. Obi.	
§ 2. De specie impressa et expressa	391
Thesis 33. Ad actum potentiae cognoscitivae creatae, quo cognoscit alia a se, requiritur species impressa et plerumque etiam species expressa	391
468. St. qu. — 469. Prob. th. — 470. Coroll. — 471. Schol. — 472. Obi.	
§ 3. De actu cognitionis	396
473. Actio cognoscitiva est actio immanens. — 474. Non omnis cognitio fit mediante specie expressa. — 475. Definitio cognitionis. — 476. Actus cognitionis, species impressa, species expressa reali- ter inter se differunt. — 477. Obi.	
Quaestio II. De cognitione sensitiva	399
§ 1. De potentiis sensitivis in genere	399
Thesis 34. Potentiae sensitivae sunt potentiae organicae.....	399
478. St. qu. — 479. Prob. th. — 480. Coroll. — 481. Schol. — 482. Obi.	
§ 2. De sensibus externis	404
483. Divisio sensuum in externos et internos. — 484. Sensuum externorum divisio. — 485. Numerus sensuum externorum. — 486. Sedes sensuum externorum. — 487. Obiectum sensuum exter- norum. — 488. Localizatio obiecti sensuum externorum. — 489. Quo- modo percipiamus motum localem. — 490. Sensatio et perceptio. — 491. Habitudo inter irritationis et sensationis quantitatem.	

	<u>Págs.</u>
§ 3. De sensibus internis	415
Thesis 35. In homine et in animalibus brutis inest sensus communis, ab omnibus sensibus externis distinctus.....	415
492. St. qu. — 493. Prob. th. — 494. Coroll. — 495. Schol. — 496. Obi.	
Thesis 36. In homine et in animalibus brutis inest phantasia, quae est sensus internus realiter, distinctus a sensu communi.....	418
497. St. qu. — 498. Prob. th. — 499. Schol. — 500. Obi.	
Thesis 37. Admittenda est in homine et in animalibus brutis vis aestimativa et memoria sensitiva, quae sunt sensus interni realiter distincti inter se et a reliquis sensibus internis.....	422
501. St. qu. — 502. Prob. th. — 503. Schol. — 504. Obi.	
Quaestio III. De appetitu sensitivo	426
§ 1. De appetitu in genere	426
Thesis 38. Inest in viventibus cognitione praeditis appetitus elicitus, realiter distinctus a potentiis cognoscitivis	426
505. St. qu. — 506. Prob. th. — 507. Coroll. — 508. Schol. — 509. Obi.	
§ 2. De appetitu sensitivo	429
510. Quid sit appetitus sensitivus. — 511. Quotuplex sit appetitus sensitivus. — 512. De potentia locomotiva.	

SECTIO III. DE ANIMA INTELLECTIVA

CAPUT I. DE ANIMA INTELLECTIVA SECUNDUM SE

§ 1. De natura animae intellectivae	432
Thesis 39. In homine, in eoque solo, inest anima intellectiva. Haec anima est substantia unicuique homini individualiter propria et spiritualis.....	432
513. St. qu. — 514. Prob. th. — 515. Coroll. — 516. Obi.	
Thesis 40. Una est anima humana, quae simul est intellectiva et sensitiva et vegetativa.....	439
417. St. qu. — 518. Prob. th. — 519. Schol. — 520. Obi.	

APPENDIX. DE SOMNO ET SOMNIO

521. Notio somni. — 522. Divisio somni. — 523. Notio somnii.	
§ 2. De unione animae humanae cum corpore	444
Thesis 41. Anima humana et corpus uniuntur ad constituendam unam naturam et unam substantiam.....	444
524. St. qu. — 525. Prob. th. — 526. Coroll. — 527. Schol. — 528. Obi.	
Thesis 42. Anima humana est forma substantialis corporis, ita quidem, ut sit actus eius substantialis simpliciter primus.....	447
529. St. qu. — 530. Prob. th. — 531. Coroll. — 532. Schol. — 533. Obi.	
§ 3. De ortu et duratione animae humanae	452
Thesis 43. Anima humana non oritur neque per emanationem a sub-	

	<u>Pags.</u>
stantia divina, neque per generationem a parentibus, sed per creationem a Deo	452
534. St. qu. — 535. Prob. th. — 536. Schol. — 537. Obi.	
Thesis 44. Anima humana est naturaliter immortalis, i. e. etiam mortuo homine anima ex natura sua iugiter in esse perdurat, iugiterque operatur vitaliter	455
538. St. qu. — 539. Prob. th. — 540. Schol. — 541. Obi.	
 CAPUT II. DE POTENTIIS ANIMAE INTELLECTIVAE 	
Quaestio I. De intellectu	460
§ 1. De natura intellectus humani quoad se	460
Thesis 45. Intellectus humanus est potentia cognoscitiva anorganica	460
542. St. qu. — 543. Prob. th. — 544. Coroll. — 545. Obi.	
§ 2. De natura intellectus humani quoad obiectum suum	465
Thesis 46. Obiectum formale commune intellectus humani est ens in quantum ens	465
546. St. qu. — 547. Prob. th. — 548. Coroll. — 549. Schol. — 550. Obi.	
Thesis 47. Obiectum formale intellectus proprium pro hoc statu unionis animae cum corpore est quidditas rei materialis per phantasiam repraesentatae, non prout est singularis, sed prout est universalis..	469
551. St. qu. — 552. Prob. th. — 553. Coroll. — 554. Schol. — 555. Obi.	
Thesis 48. Intellectus noster cognoscit singulare materiale non directe, sed indirecte per reflexionem quandam super phantasma, advertendo ad conotationem phantasmatis in conceptu directe repraesentativo universalis contentam	476
556. St. qu. — 557. Prob. th. — 558. Coroll. — 559. Schol. — 560. Obi.	
Thesis 49. Intellectus humanus in statu unionis cognoscit actum suum seu intellectionem, et terminum eius seu speciem expressam, et subiectum seu principium intellectionis, quod est triplex: anima, intellectus, species impressa. Attamen haec omnia non cognoscit directe, sed indirecte, et quidem horum omnium existentiam statim simplici reflexione cognoscit, quatenus in obiecto suo formali conotative continentur; cognitionem vero claram et distinctam essentiae eorum non acquirit nisi paulatim ope ratiocinii.	481
561. St. qu. — 562. Prob. th. — 563. Coroll. — 564. Schol. — 565. Obi.	
Thesis 50. Obiectum formale proprium intellectus humani in statu separationis est ipsius animae separatae substantia propria	486
566. St. qu. — 567. Prob. th. — 568. Coroll. — 569. Schol. — 570. Obi.	
§ 3. De origine idearum	489
Thesis 51. Ad speciem impressam efficiendam, qua intellectus possibilis in actu primo constituatur obiectum formale proprium in statu	

	<u>Págs.</u>
unionis cum corpore, requiritur duplex causa: intellectus agens et phantasma	489
571. St. qu. — 572. Prob. th. — 573. Coroll. — 574. Schol. — 575. Obi.	
Thesis 52. In specie intelligibili impressa efficienda phantasma est vera causa efficiens, non coordinata, sed subordinata intellectui agentis seu instrumentum eius, non per assistentiam mere extrinsecam, sed per intrinsecam elevationem seu praemotionem, recipiendo in se vim spiritualem per modum entis vialis; est tamen instrumentum sui generis, quatenus virtute propria non operatur aliquid dispositive in intellectu possibili, sed modificat tantum, per modum causae materialis, actionem intellectus agentis.	497
576. St. qu. — 577. Prob. th. — 578. Coroll. — 579. Schol. — 580. Obi.	
§ 4. De ordine evolutionis intellectus humani	503
Thesis 53. Intellectus humanus in statu unionis triplici operatione: simplici apprehensione, iudicio, ratiocinio, ita se evolvit, ut prius cognoscat magis universale quam minus universale	503
581. St. qu. — 582. Prob. th. — 583. Coroll. — 584. Obi.	
Quaestio II. De voluntate	508
§ 1. De natura voluntatis	508
Thesis 54. Voluntas humana est potentia anorganica, quae simpliciter est imperfectior intellectu, secundum quid tamen est perfectior, quatenus versatur circa res nobiliores anima ipsa, et secundum quid imperfectior, quatenus versatur circa res materiales	508
585. St. qu. — 586. Prob. th. — 587. Coroll. — 588. Obi.	
§ 2. De voluntatis proprietate seu de libero arbitrio	512
Thesis 55. Voluntas humana praedita est libertate arbitrii	512
589. St. qu. — 590. Prob. th. — 591. Coroll. — 592. Obi.	
Thesis 56. Voluntas humana necessario vult necessitate specificationis, non tamen necessitate exercitii bonum in communi seu beatitudinem in communi, et quae cum ea necessario conectuntur; Deum clare visum vult necessario necessitate tum specificationis, tum exercitii; circa cetera bona particularia et ipsum Deum, prout in hoc statu unionis cum corpore cognoscitur, libertate gaudet tum quoad specificationem, tum quoad exercitium; circa Deum vero, prout in statu separationis naturaliter cognoscitur, non gaudet libertate neque specificationis neque exercitii.	518
593. St. qu. — 594. Prob. th. — 595. Coroll. — 596. Schol. — 597. Obi.	
§ 3. De habitudine voluntatis ad alias potentias animae	524
598. Influxus aliarum potentiarum in voluntatem. — 599. Influxus voluntatis in alias potentias.	
§ 4. De variis actibus intellectus et voluntatis aliarumque potentiarum voluntati subditarum, quibus integratur actus totalis deliberatus voluntatis.	527

600. Quinam actus spectent ad intellectum, qui ad voluntatem et ceteras potentias voluntati subditas. — 601. Singuli actus explicantur. — 602. Quid formaliter sit imperium, et cur requiratur.

LIBER III. DE ORTU VIVENTIUM

CAPUT I. DE ORTU VIVENTIUM IN GENERE

Thesis 57. Ortus vitae repeti non potest ex fortuita materiae anorganicae dispositione, sed corpus vivens non oritur nisi generatione ex alio corpore vivente aut interventu causae primae 531
 603. St. qu. — 604. Prob. th. — 605. Coroll. — 606. Schol. — 607. Obi.

CAPUT II. DE DISTINCTIONE VIVENTIUM

Thesis 58. Viventium distinctio explicari non potest evolutione darwinistica neque evolutione quacumque tollente omnes differentias specificas, sed admittenda est in ordine viventium pluralitas aliqua specierum, essentialiter inter se distinctarum..... 535
 608. St. qu. — 609. Prob. th. — 610. Coroll. — 611. Schol. — 612. Obi.